

บันทึกข้อตกลง
เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ
กรณีการค้าเด็กและหญิง (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2546

1. ความเป็นมา หลักการ และเหตุผล

ด้วยพิจารณาเห็นว่า ขณะนี้สถานการณ์การค้าเด็กและหญิงยังคงรุนแรงอยู่ แม้จะมีการใช้บันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2542 แล้วก็ตาม การปฏิบัติงานตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าว มีข้อปัญหาในหลายประเด็น คณะอนุกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาคาการค้าเด็กและหญิง จึงได้ปรับปรุงแก้ไขเป็นบันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 เพื่อใช้แทน ประกอบกับ

1.1 การค้าเด็กและหญิงยังคงเป็นปัญหาที่สังคมโลกได้ตระหนักและเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง

1.2 ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้อย่างมากและปัญหาทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งแสวงหาประโยชน์จำนวนมากศาลจากการค้าเด็กและหญิง ประเทศไทยจึงตกอยู่ใน 3 สถานะ คือ สถานะประเทศผู้รับ เป็นการรับเด็กและหญิงจากประเทศอื่นทั้งในภูมิภาคเดียวกัน และนอกภูมิภาคเข้ามา ขณะเดียวกันมีสถานะเป็นประเทศปลายทาง คือนำเด็กและหญิงเหล่านั้นมาค้าบริการทางเพศในประเทศไทย รวมทั้งใช้แรงงานโดยกดขี่ทารุณ บังคับขู่เข็ญให้เป็นขอทานหรือกระทำการอื่นใดที่ไร้คุณธรรม และเป็นประเทศทางผ่าน คือใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านเพื่อส่งออกไปยังประเทศอื่น อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นมิได้มีผลกระทบต่อประเทศใดประเทศหนึ่งเพียงประเทศเดียว แต่มีผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกประเทศจะต้องช่วยกันแก้ไขปัญหานี้

1.3 การค้าเด็กและหญิงไทยภายในประเทศก็ยังคงปรากฏอยู่แม้ว่าจะไม่มากเท่าที่เป็นมาเมื่อสี่ปีที่ผ่านมาแล้วก็ตาม

1.4 หลายประเทศได้ให้ความสนใจกับปัญหาดังกล่าวมากขึ้น โดยการจัดประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคผลการประชุมแต่ละครั้งได้มีข้อเสนอแนะอย่างกว้างขวาง สำหรับประเทศไทยได้จัดประชุมหลายครั้ง อาทิ การจัดประชุมสัมมนาในระดับภูมิภาคเรื่องการค้าเด็กข้ามชาติ เมื่อเดือนเมษายน 2540 ต่อมาในเดือนพฤศจิกายนปีเดียวกันได้จัดประชุมสัมมนาในระดับภูมิภาคเรื่องการค้าเด็กและหญิงข้ามชาติ นอกจากนี้ ยังได้มีการประชุมระดับภูมิภาคเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2544 เพื่อรายงานความก้าวหน้าและวางแผนร่วมกันในการดำเนินการต่อไป

สำหรับการประชุมระดับโลกได้มีการประชุมครั้งแรกที่ประเทศสวีเดนเมื่อปี พ.ศ. 2539 และครั้งที่สองที่ประเทศญี่ปุ่นเมื่อปี พ.ศ. 2544 ซึ่งประเทศไทยได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมด้วย

1.5 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงข้ามชาติขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2541 ต่อมาในปี 2542 ได้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงโดยใช้ชื่อว่า "คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงข้ามชาติ" และในปี พ.ศ. 2546 ได้ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงโดยใช้ชื่อว่า "คณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิง" คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ องค์กรเอกชน นักวิชาการ และผู้แทนองค์การระหว่างประเทศในประเทศไทยที่ทำงานเกี่ยวข้องและองค์การเหล่านี้ได้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1.6 ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้กำกับและรองผู้กำกับการเกี่ยวกับปัญหาการค้าเด็กและหญิงข้ามชาติ เมื่อเดือนธันวาคม 2541 ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่าควรจะให้การดูแลช่วยเหลือแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์และนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ โดยกำหนดเป็นขั้นตอนปฏิบัติให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้ร่วมกันเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และให้นำประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการดำเนินการ และเพื่อให้งานนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จึงมีการลงนามร่วมกันในบันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2542 ระหว่างหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (ในขณะนั้น) ประธานคณะกรรมการประสานงานเรื่องเด็กต่างชาติ และผู้แทนเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก

1.7 เนื่องจากมีการประกาศให้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ประกอบกับบันทึกข้อตกลงดังกล่าวได้ใช้ปฏิบัติมาเป็นเวลาเกือบสี่ปี ซึ่งที่ผ่านมาได้จัดให้มีการฝึกอบรมผู้เกี่ยวข้อง อาทิ ตำรวจภูธร ตำรวจนครบาล ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจตระเวนชายแดน เจ้าหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์ (ในขณะนั้น) พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์จากกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนจากหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย และผู้แทนจากองค์กรเอกชน ท่านเหล่านี้ได้ให้ข้อคิดเห็นเชิงปฏิบัติต่อการแก้ไขข้อความต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบันและให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

คณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการฝึกอบรมและข้อคิดเห็นของผู้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงฉบับแรกดำเนินการปรับปรุงให้มีความครอบคลุมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยได้ผ่านการประชุมปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดและใช้เวลาเพื่อการนี้เป็นเวลาประมาณ 1 ปี

คณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงจึงได้จัดให้มีการลงนามโดยผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ คือ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนจากองค์กรเอกชน และพยานตามรายนามและลายมือชื่อท้ายบันทึกข้อตกลงนี้

2. กรณีที่ถือว่าเด็กและหญิงตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์และพึงได้รับการช่วยเหลือ

2.1 เด็กหรือหญิงที่ถูกบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กร เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่ายพามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขัง ซ่อนเร้นซึ่งเด็กหรือหญิง โดยใช้ขบวนการล่องหน ขู่ข่มขู่ ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ทั้งนี้ไม่ว่าจะกระทำภายในหรือนอกราชอาณาจักรและการกระทำดังกล่าวทำให้เด็กหรือหญิงนั้นตกอยู่ในสภาวะจำยอมกระทำการ หรือยอมรับการกระทำใด ๆ อันมิชอบด้วยกฎหมาย เช่น การค้าบริการทางเพศ การข่มขู่ บังคับจิตใจ การใช้แรงงานโดยทารุณ กดขี่ หรือ

โดยเอาเปรียบในทางแรงงานประการอื่น การเอาเปรียบค่าจ้างแรงงาน บังคับขู่เข็ญให้เป็น
ขอร้องหรือการกระทำอื่นใดที่ไร้คุณธรรม

2.2 มีพฤติการณ์ตามที่กำหนดไว้ใน 2.1 กระทำต่อเด็กทั้งหญิงและชาย หรือ
หญิงที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี ไม่ว่าเด็กหรือหญิงนั้นจะยินยอมหรือมีส่วนร่วมรู้เห็นต่อการกระทำใน
เบื้องต้นหรือไม่ก็ตามให้ถือว่าเด็กหรือหญิงนั้นตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

3. เด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์¹ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

3.1 เด็กและหญิงไทยที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

3.2 เด็กและหญิงต่างด้าวที่เข้าประเทศไทยไม่ถูกต้องตามกฎหมายและตกเป็น
เหยื่อของการค้ามนุษย์

3.3 เด็กและหญิงต่างด้าวที่เข้าประเทศไทยถูกต้องตามกฎหมาย แต่ภายหลังตก
เป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

3.4 เด็กและหญิงที่มีได้มีสัญชาติไทยแต่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และตกเป็น
เหยื่อของการค้ามนุษย์

การวินิจฉัยว่าเด็กและหญิงนั้นตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์หรือไม่ ให้เป็นไป
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยผู้มีอำนาจวินิจฉัยต้องรับฟังพยานหลักฐาน
และเหตุผลจากหน่วยงานที่พบหรือดูแลเด็กและหญิงนั้นอยู่

4. แนวทางปฏิบัติกรณีเด็กและหญิงไทยที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

กรณีที่เด็กและหญิงไทยตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ภายในประเทศหรือที่ถูก
แสวงประโยชน์โดยส่งออกไปนอกประเทศให้นำประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติป้องกัน
และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปราม
การค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาดำเนินการโดยยึด
แนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

4.1 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเด็กหรือหญิงตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์เมื่อ
เด็กหรือหญิงนั้นร้องขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งตัวแทนหรือ
เจ้าหน้าที่เข้าร่วมรับฟังการสอบปากคำ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยเหลือเด็กหรือหญิงออกจาก
สถานการค้าประเวณีหรือสถานบริการหรือสถานที่อื่นใด ให้รับสอบปากคำเด็กหรือหญิงนั้นไว้
เป็นพยานและประสานพนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลให้มีการสืบพยานไว้ก่อนตามมาตรา
12 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าเด็กและหญิง พ.ศ.2540
โดยทันที แม้การสอบสวนจะยังไม่แล้วเสร็จก็ตาม²

4.2 ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในการค้าเด็กและหญิงซึ่ง
เป็นผู้ที่เป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป ซื้อมา ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ ห่วง
เหนี่ยว หรือกักขัง ซ่อนเร้น ใช้อุบายล่อลวง ขู่เข็ญ ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม
หรือผู้ที่ใช้วิธีข่มขู่ใจ

ด้วยประการอื่นใดซึ่งเด็กหรือหญิง ผู้ประกอบการ ผู้ดูแลหรือจัดการกิจการ ผู้ควบคุม หรือผู้
จัดให้เด็กหรือหญิงกระทำการหรือยอมรับการกระทำใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อกร
อนาจารหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และผู้ที่เป็น
ลูกค้าใช้บริการทางเพศกับเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในสถานการค้าประเวณี อันเป็นความผิดตาม

¹ ให้หมายรวมถึง การกระทำความผิดต่อเด็กและหญิงโดยการซื้อ ขาย จำหน่าย พา หรือ จัดหาเด็กและ
หญิงนั้นไปด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อสำเร็จความใคร่ทั้งแก่ตนและผู้อื่น เพื่อการอนาจารหรือเพื่อประโยชน์
อันมิชอบ ไม่ว่าโดยการขายเด็ก ให้เด็กเป็นขอร้อง หรือทำงานในสภาพที่ใช้แรงงานโดยทารุณโหดร้าย
(นำมาจากหลักการและเหตุผลของพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าเด็กและ
หญิง พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2540)

² ใช้เฉพาะกรณีหญิงตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ส่วนกรณีเด็กตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ต้องใช้
บังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ.2542

ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

หลักเกณฑ์การนับอายุเด็กเพื่อดำเนินคดีกับบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้ถืออายุเด็กในขณะที่ความผิดเกิดครั้งแรกและหากความผิดเกิดเมื่อเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี แต่พบการกระทำความผิดเมื่อเด็กอายุเกิน 18 ปี ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในฐานะเป็นผู้กระทำความผิดแก่เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี

4.3 ในกรณีที่ต้องดำเนินการตามมาตรา 10 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 หลังจากสอบปากคำแล้ว ในกรณีที่เด็กให้นำส่งสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการรับรองภายใน 24 ชั่วโมง เพื่อให้ความช่วยเหลือดูแลและให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจัดให้มีการตรวจร่างกายเด็กนั้นทุกกรณี³

กรณีเป็นหญิงอายุเกิน 18 ปี หลังสอบปากคำแล้ว หากหญิงนั้นสมัครใจขออยู่ฝึกอาชีพกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการก็ให้เป็นไปตามนั้น ในกรณีสอบปากคำยังไม่แล้วเสร็จ และมีความจำเป็นต้องดำเนินการตามมาตรา 10 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 ให้ส่งหญิงนั้นไปอยู่ในความดูแลของสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการรับรอง

4.4 ในกรณีที่เด็กหรือหญิงไม่มีหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน หรือมีบัตรประจำตัวประชาชนแต่รูปถ่ายในบัตรประจำตัวประชาชนนั้นไม่เหมือนผู้ใช้บัตรประจำตัวประชาชน หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีใช้บัตรประจำตัวประชาชนของเด็กหรือหญิงนั้นหรือมีการปลอมแปลง แก้ไขเปลี่ยนแปลงบัตรประจำตัวประชาชนนั้น หรือมีหลักฐานที่ทางราชการออกให้ใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชนเป็นการชั่วคราว ให้เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการดำเนินการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนราษฎรและอายุกับสำนักงานทะเบียนราษฎร และประสานแจ้งผลการตรวจสอบให้พนักงานสอบสวนทราบ

4.5 ในกรณีที่เด็กหรือหญิงอ้างว่าอายุเกิน 18 ปี และไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรแสดงตัวตน และมีเหตุอันควรสงสัยว่าเด็กหรือหญิงนั้นอายุไม่เกิน 18 ปี ให้พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจัดให้มีการตรวจร่างกายเด็กหรือหญิงนั้นทางการแพทย์ โดยการตรวจฟันหรือตรวจร่างกายด้วยวิธีอื่นใดเพื่อวินิจฉัยว่าเด็กหญิงข้ามชาตินั้นอายุเกินสิบแปดปีหรือต่ำกว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นผู้จัดให้มีการตรวจให้ประสานแจ้งผลการตรวจให้พนักงานสอบสวนทราบ

4.6 ให้เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการสอบถามข้อเท็จจริงเบื้องต้นโดยละเอียดจากเด็กหรือหญิงที่ตกเป็นผู้เสียหาย และดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเก็บไว้เป็นหลักฐานอย่างเป็นระบบ และประสานส่งข้อมูลนั้นให้พนักงานสอบสวนเพื่อประกอบการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไป

4.7 การสอบปากคำเบื้องต้น การสืบสอบสวนและการสืบพยานในศาลให้พนักงานสอบสวนประสานงานแจ้งกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือองค์กรเอกชนให้จัดหาหรือประสานงานให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านสตรีและเด็ก ซึ่งได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และจิตแพทย์ แล้วแต่กรณีเข้าร่วมฟังการสอบปากคำเบื้องต้น การสอบสวน และการสืบพยานในศาลด้วย

4.8 ระหว่างที่เด็กและหญิงอยู่ในความดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจัดสถานที่ดูแลอย่างปลอดภัยและเหมาะสมก่อนส่งกลับภูมิลำเนา โดยให้ความช่วยเหลือในเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายจิตใจ

³ ในกรณีเด็กให้เป็นไปตามหลักการของกฎหมายคุ้มครองเด็ก

4.9 มิให้ถือว่าสถานที่ที่ใช้ดูแลเด็กและหญิงของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการรับรองเป็นสถานที่คุมขังบุคคล ตามอำนาจของพนักงานสอบสวน หรืออำนาจศาล

4.10 ในกรณีที่เด็กและหญิงไทยตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ หรือถูกแสวงหา ประโยชน์โดยส่งออกไปภายนอกประเทศ เมื่อสถานทูต สถานกงสุลของประเทศไทยที่ประจำในประเทศนั้น ๆ ได้ช่วยเหลือส่งตัวกลับประเทศไทย ให้กระทรวงการต่างประเทศประสานงานกับ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองปราบปราม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งเรื่องการส่งตัวกลับ พร้อมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการค้าเด็กและหญิงนั้นให้หน่วยงานดังกล่าวทราบ ซึ่งเมื่อสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองปราบปรามได้รับแจ้งแล้วให้ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองปราบปรามดำเนินการตาม 4.2 - 4.9

5. แนวทางปฏิบัติกรณีเด็กหรือหญิงต่างด้าวที่เข้าประเทศไทยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ และกรณีเด็กหรือหญิงต่างด้าวที่เข้าประเทศไทย ถูกต้องตามกฎหมายและภายหลังตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

ให้นำประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องมา พิจารณาดำเนินการ โดยยึดแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

5.1 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า เด็กและหญิงนั้นตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เมื่อเด็กและหญิงนั้นร้องขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งตัวแทนหรือ เจ้าหน้าที่เข้าร่วมรับฟังการสอบปากคำ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยเหลือเด็กหรือหญิงต่างด้าว ออกมาจากสถานการณ์การค้าประเวณีหรือสถานบริการหรือสถานที่อื่นใดให้รับสอบปากคำเด็กหรือ หญิงนั้นไว้เป็นพยาน และประสานพนักงานอัยการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและ เด็ก พ.ศ.2540 โดยทันที แม้การสอบสวนจะยังไม่แล้วเสร็จก็ตาม⁴

5.2 ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในการค้าเด็กและหญิงซึ่ง เป็นผู้ที่เป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป ซ้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หนวง เหนียวหรือกักขัง ซ่อนเร้น ให้เข้าพักอาศัย ใช้อุบายล่อลวง ชูเชิญ ประทุษร้าย ใช้อำนาจ ครอบงำผิดคลองธรรม หรือผู้ที่ใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ซึ่งเด็กหรือหญิง ผู้ประกอบการ ผู้ดูแลหรือจัดการกิจการ ผู้ควบคุม หรือผู้จัดให้เด็กหรือหญิงกระทำการหรือยอมรับการกระทำใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อการอนาจารหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบ สำหรับตนเองหรือผู้อื่น และผู้ที่เป็นลูกค้าใช้บริการทางเพศกับเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในสถานการณ์การค้าประเวณี อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน กฎหมายว่าด้วยมาตรการ ในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอก เงิน

หลักเกณฑ์การนับอายุเด็กเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ให้ ถืออายุเด็กในขณะที่ความผิดเกิดครั้งแรก และหากความผิดเกิดเมื่อเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี แต่พบ การกระทำความผิดเมื่อเด็กอายุเกิน 18 ปี ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในฐานะเป็นผู้กระทำความผิดแก่เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี

กรณีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายแรงงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม ดำเนินการตามกฎหมายแรงงานด้วย รวมทั้งปฏิบัติต่อเด็กและหญิงต่างด้าวนั้นในฐานะที่ตกเป็น เหยื่อของการค้ามนุษย์ตามการวินิจฉัยของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

⁴ ใช้เฉพาะกรณีหญิงตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ส่วนกรณีเด็กตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ต้องใช้ บังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ.2542

5.3 หลังสอบปากคำเด็กหรือหญิงต่างด้าวที่ตกเป็นผู้เสียหายให้พนักงานสอบสวนเสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย⁵ ดำเนินการผ่อนผันตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 และดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวส่งตัวเด็กหรือหญิงต่างด้าวนั้นไปอยู่ในความดูแลของสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการรับรอง และให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจัดส่งบุคคลต่างด้าวที่เป็นเด็กไปตรวจร่างกายทุกกรณี⁶

5.4 ในกรณีที่ไม่มีหลักฐานแสดงตัว หรือมีเหตุอันควรสงสัยในความถูกต้องแท้จริงของเอกสารแสดงตัว ให้เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการดำเนินการตรวจสอบกับสถานทูตที่บุคคลนั้นอ้างว่าเป็นพลเมืองของประเทศนั้น แล้วแจ้งผลการตรวจสอบให้พนักงานสอบสวนทราบ

5.5 ในกรณีที่เด็กหรือหญิงต่างด้าวนั้นอ้างว่าอายุเกิน 18 ปี แต่ไม่มีหลักฐานแสดงตัวหรือมีหลักฐานแสดงตัวแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการปลอมแปลงแก้ไขหลักฐานแสดงตัวนั้น หรือมีไขหลักฐานแสดงตัวที่ออกให้กับบุคคลนั้น และมีเหตุอันควรสงสัยว่าเด็กหรือหญิงนั้นอายุไม่เกิน 18 ปี ให้พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจัดให้มีการตรวจร่างกายเด็กหรือหญิงนั้นทางการแพทย์โดยการตรวจฟันหรือตรวจร่างกายด้วยวิธีอื่นใดเพื่อวินิจฉัยว่าเด็กหรือหญิงข้ามชาตินั้นอายุเกิน 18 ปี หรือต่ำกว่าในกรณีที่เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นผู้จัดให้มีการตรวจให้ประสานแจ้งผลการตรวจให้พนักงานสอบสวนทราบ

5.6 ให้เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการสอบถามข้อเท็จจริงเบื้องต้นโดยละเอียดจากเด็กหรือหญิงต่างด้าวที่ตกเป็นผู้เสียหาย และดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไว้เป็นหลักฐานอย่างเป็นระบบ และประสานงานส่งข้อมูลนั้นให้พนักงานสอบสวน เพื่อประกอบการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไป

สำหรับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูขั้นต้น รวมทั้งการสอบพยานเหตุการมาค้าประเวณีในประเทศไทยหรือมาประกอบอาชีพอื่น เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต้องซักถามและรวบรวมข้อเท็จจริง เพื่อให้ทราบสถานะทางด้านจิตใจและสังคมของเด็กและหญิง และส่งให้หน่วยงานของประเทศต้นทางดำเนินการช่วยเหลือหลังจากส่งกลับ

5.7 การสอบปากคำเบื้องต้น⁷ การสืบสวนสอบสวน และการสืบพยานในศาล ให้พนักงานสอบสวนประสานแจ้งกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือองค์กรเอกชน หรือสถานทูต ให้จัดหาหรือประสานให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กและสตรี ซึ่งได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ และล่ามแล้วแต่กรณี เข้าร่วมฟังการสอบปากคำเบื้องต้น การสอบสวน และการสืบพยานในศาลด้วย

5.8 การสอบปากคำเบื้องต้น การสืบสวนสอบสวน และการสืบพยานในศาล จะต้องรีบดำเนินการให้เสร็จโดยเร็ว และส่งเด็กหรือหญิงต่างด้าวนั้นกลับประเทศต้นทางทันทีหากมีความจำเป็นต้องกักตัวเด็กหรือหญิงไว้ระยะหนึ่ง เพื่อประโยชน์ในการติดตามผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ก็สามารถทำได้แต่ต้องรีบดำเนินการโดยไม่ชักช้า โดยให้เด็กหรือหญิงต่างด้าวนั้นอยู่ในความดูแลของสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการรับรอง

⁵ หมายถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 11 ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2541 สำหรับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศกระทรวงฉบับนี้แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในภายหลัง เพื่อให้ครอบคลุมเด็กและหญิงสัญชาติอื่นที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

⁶ ในกรณีเด็กให้ไปปฏิบัติตามหลักการของกฎหมายคุ้มครองเด็ก

⁷ การสอบปากคำเบื้องต้น หมายความว่า การซักถามเพื่อให้ทราบว่าเด็กและหญิงนั้นเป็นผู้เสียหาย หรือตกเป็นเครื่องมือ/วัตถุ ของการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ระบุไว้ในบันทึกข้อตกลงข้อ 1 (5) หรือไม่

5.9 ระหว่างที่เด็กหรือหญิงต่างด้าวนั้นอยู่ในความดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจัดสถานที่ดูแลอย่างปลอดภัยและเหมาะสมก่อนส่งกลับประเทศ โดยให้ความช่วยเหลือในเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ และให้กระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่ในการดูแลสุขภาพอนามัย รวมทั้งการป้องกันโรคติดต่อ

5.10 มิให้ถือว่าสถานที่ที่ดูแลเด็กและหญิงของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการรับรอง เป็นสถานที่คุมขังบุคคลตามอำนาจของพนักงานสอบสวน หรืออำนาจศาล

5.11 ในกรณีที่ไมทราบสัญชาติ ของเด็กและหญิงต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้ยึดหลักเกณฑ์พิจารณาภูมิลาเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นลำดับแรก หากสถานทูตหรือรัฐบาลประเทศต้นทางไม่ยอมรับจึงให้ใช้การพิสูจน์สัญชาติแทน

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะระบุภูมิลาเนาหรือถิ่นที่อยู่ของเด็กและหญิงต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรวบรวมพยานหลักฐานหรือถามปากคำเด็กหรือหญิงพร้อมทั้งบันทึกไว้เพื่อค้นหารายละเอียดสำหรับใช้ในการพิสูจน์

5.12 ให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองหรือด่านตรวจคนเข้าเมืองชายแดน องค์กรเอกชน และกระทรวงการต่างประเทศ ประสานงานกันเพื่อทราบข้อมูลของเด็กและหญิงต่างด้าวและรายละเอียดหรือพยานหลักฐานที่จะเป็นประเด็นนำสืบหาตัวผู้กระทำผิดแจ้งให้กับประเทศต้นทางรับไปดำเนินการกับผู้กระทำผิดต่อไป เป็นการทาลายขบวนการค้าเด็กและหญิงในประเทศต้นทางอีกทางหนึ่ง

5.13 ให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองหรือด่านตรวจคนเข้าเมืองชายแดน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการต่างประเทศ และองค์กรเอกชน ประสานงานกันในการส่งกลับเด็กและหญิงต่างด้าวไปยังประเทศภูมิลาเนา โดยให้ประสานสถานทูต ด่านตรวจคนเข้าเมือง หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรเอกชนของประเทศต้นทางให้มารับตัวไป และให้การดูแลมิให้กลับเข้ามาประเทศไทยอีก พร้อมทั้งให้ข้อมูลและรายละเอียดที่จะเป็นประเด็นนำสืบไปให้ด้วย

6. แนวทางปฏิบัติการเด็กและหญิงที่มีได้มีสัญชาติไทยแต่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

กรณีเด็กและหญิงซึ่งเป็นบุคคล 15 กลุ่ม ที่กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวไว้⁸ ซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ให้นำประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาดำเนินการโดยยึดแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

6.1 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า เด็กและหญิงนั้นตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เมื่อ

⁸ บุคคล 15 กลุ่มที่กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวไว้ในภาคผนวกเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยตามหนังสือสำนักทะเบียนกลางที่ มท 0310.1/ว 8 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2538 ซึ่งถือเป็นบุคคลที่มีได้มีสัญชาติไทยแต่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ได้แก่ 1.บุคคลบนพื้นที่สูง (ถือบัตรสีฟ้า) 2.อดีตทหารจีนคณะชาติ (ถือบัตรสีเขียว) 3.จีนฮ่ออพยพพลเรือน (ถือบัตรสีเหลือง) 4.จีนฮ่ออิสระ (ถือบัตรสีส้ม) 5.ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า (ถือบัตรสีชมพู) 6.ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า (ถือบัตรสีส้ม/มีถิ่นที่อยู่อาศัยถาวร) 7.ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า (ถือบัตรสีม่วง/อาศัยอยู่กับนายจ้าง) 8.ญวนอพยพ (ถือบัตรสีขาวขอบน้ำเงิน) 9.ลาวอพยพ (ถือบัตรสีฟ้า) 10.เนปาลอพยพ (ถือบัตรสีเขียว) 11.อดีตโจรจีนคอมมิวนิสต์มลายา (ถือบัตรสีเขียว/อดีต จคม.) 12.ไทยลี้ภัย (ถือบัตรสีส้ม) 13.เผ่าตองเหลือง (บัตรบุคคลบนพื้นที่สูง/ถือบัตรสีฟ้า) 14.ผู้อพยพเชื้อสายไทยจากเกาะกง กัมพูชา (ถือบัตรสีเขียว) 15.บุคคลที่ได้รับการจัดทำทะเบียนสำรวจชุมชนบนพื้นที่สูง (บัตรสีเขียวขอบแดง)

เด็กและหญิงนั้นร้องขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่เข้าร่วมรับฟังการสอบปากคำ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยเหลือเด็กหรือหญิงออกจากสถานการณ์ค้าประเวณีหรือสถานบริการหรือสถานที่อื่นใด ให้รับสอบปากคำเด็กหรือหญิงนั้นไว้เป็นพยาน และประสานพนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลให้มีการสืบพยานไว้ก่อน ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 โดยทันทีแม้การสอบสวนจะยังไม่แล้วเสร็จก็ตาม⁹

6.2 ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในการค้าเด็กและหญิงซึ่งเป็นผู้ที่เป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป ซื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขัง ซ่อนเร้น ใช้ขยาบล่อลวง ชูเชิญ ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือผู้ที่ใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดซึ่งเด็กหรือหญิง ผู้ประกอบการ ผู้ดูแลหรือจัดการกิจการ ผู้ควบคุม หรือผู้จัดให้เด็กหรือหญิงกระทำการหรือยอมรับการกระทำใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อการอนาจารหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และผู้ที่เป็นลูกค้าใช้บริการทางเพศกับเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในสถานการณ์ค้าประเวณีอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

หลักเกณฑ์การนับอายุเด็กเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งให้ถืออายุเด็กในขณะที่มีความผิดเกิดครั้งแรก และหากความผิดเกิดเมื่อเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี แต่พบการกระทำความผิดเมื่อเด็กอายุเกิน 18 ปี ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในฐานะเป็นผู้กระทำความผิดแก่เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี

6.3 หลังสอบปากคำแล้วให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนำเด็กหรือหญิงที่ตกเป็นผู้เสียหายนั้นส่งสถานแรกรับ หรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการรับรอง¹⁰

6.4 ในกรณีที่ไม่มีบัตรประจำตัวบุคคลเฉพาะกลุ่ม (บัตรสี) หรือมีแต่สงสัยในความถูกต้องแท้จริงของเอกสารนั้น ให้เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการดำเนินการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวกับกระทรวงมหาดไทย และแจ้งผลการตรวจสอบให้พนักงานสอบสวนทราบ

6.5 ในกรณีที่เด็กหรือหญิงนั้นอ้างว่าอายุเกิน 18 ปี แต่ไม่มีหลักฐานแสดงตัว หรือมีหลักฐานแสดงตัวแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการปลอมแปลงแก้ไขหลักฐานแสดงตัวนั้น หรือมิใช่หลักฐานแสดงตัวที่ออกให้กับบุคคลนั้นและมีเหตุอันควรสงสัยว่าอายุไม่เกิน 18 ปี ให้พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจัดให้มีการตรวจร่างกายเด็กหรือหญิงนั้นทางการแพทย์โดยการตรวจฟันหรือตรวจร่างกายด้วยวิธีอื่นใด เพื่อให้ทราบและยืนยันอายุที่แท้จริงของเด็กหรือหญิงนั้น ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นผู้จัดให้มีการตรวจให้ประสานแจ้งผลการตรวจให้พนักงานสอบสวนทราบ

6.6 ให้เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการสอบถามข้อเท็จจริงเบื้องต้นโดยละเอียดจากเด็กหรือหญิงที่ตกเป็นผู้เสียหาย และดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไว้เป็นหลักฐานอย่างเป็นระบบและประสานส่งข้อมูลนั้นให้พนักงานสอบสวน เพื่อประกอบการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไป

6.7 การสอบปากคำเบื้องต้น¹¹ การสืบสวนสอบสวน และการสืบพยานในศาลให้พนักงานสอบสวนประสานแจ้งกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือองค์กรเอกชนให้จัดหาหรือประสานให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านสตรีและเด็ก ซึ่งได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา

⁹ ใช้เฉพาะกรณีหญิงตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ส่วนกรณีเด็กตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ต้องใช้งบบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ.2542

¹⁰ ในกรณีเด็กให้เป็นไปตามหลักการของกฎหมายคุ้มครองเด็ก

¹¹ การสอบปากคำเบื้องต้น หมายความว่า การซักถามเพื่อให้ทราบว่าเด็กและหญิงนั้นเป็นผู้เสียหาย หรือตกเป็นเครื่องมือ/วัตถุ ของการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ระบุไว้ในบันทึกข้อตกลงข้อ 1 (5) หรือไม่

จิตแพทย์ และล่ามแล้วแต่กรณี เข้าร่วมฟังการสอบปากคำเบื้องต้น การสอบสวน และการสืบพยานในศาลด้วย

6.8 การสอบปากคำเบื้องต้น การสืบสวนและการสืบพยานในศาลจะต้องรีบดำเนินการให้เสร็จโดยเร็ว และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนประสานงานกันในการส่งเด็กหรือหญิงนั้นกลับไปยังเขตพำนักที่กำหนดให้

6.9 ระหว่างที่เด็กหรือหญิงนั้นอยู่ในความดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจัดสถานที่ดูแลอย่างปลอดภัยและเหมาะสมก่อนส่งกลับเขตพำนักโดยให้ความช่วยเหลือในเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ

6.10 กรณีเด็กและหญิงเป็นผู้เสียหายหรือพยานในคดีเด็กและหญิง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะช่วยเหลือและร่วมมือกับหน่วยงานที่ดูแลและคุ้มครองเด็กและหญิงนั้นเพื่อการคุ้มครองพยาน

7. อำนาจและหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด

ในจังหวัดที่ไม่มีสำนักงานของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ให้สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติภายในเขตจังหวัดนั้นเช่นเดียวกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

อย่างไรก็ดี ในอนาคตถ้ายังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในวิธีคิดและวิธีปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงานระดับต่าง ๆ ก็ให้มีข้อตกลงเพิ่มเติมเพื่อวางแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิงตามความเหมาะสม

ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอรับการสนับสนุนเงินงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงนี้จากสำนักงานประมาณ แล้วแจ้งสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทราบ เพื่อพิจารณาให้การสนับสนุนต่อไป ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะออกระเบียบหลักเกณฑ์ภายในให้สอดคล้องกับบันทึกนี้

บันทึกข้อตกลงนี้ทำไว้ ณ วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2546

ลงนาม .....
(นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ)
ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์

ลงนาม .....
(นายเพ็ญศักดิ์ ชลารักษ์)
รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

ลงนาม .....
(นายแพทย์ธวัช สุนทรจารย์)
รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ลงนาม .....
(นายฐาปนุร ชมเสวี)
อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
รักษาการแทนปลัดกระทรวงแรงงาน

ลงนาม .....
(นายวิเชียร วัริยะประสิทธิ์)
อัยการสูงสุด

ลงนาม .....
(พลตำรวจเอกสันต์ ศรีदानนท์)
ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ลงนาม .....
(Mr. Gamini Abeysekera)
United Nation Children's Fund

ลงนาม .....
(Mr. Stephen Walker)
The Embassy of Australia

ลงนาม .....
(Mr. Farooq Azam)
International Organization for Migration

ลงนาม .....
(Mr. Herve Berger)
The International Labour Organisation

ลงนาม .....
(Ms. Edelweiss F. Silan)
Child Workers In Asia

ลงนาม .....
(Mr. Philip Marshall)
UN Inter-Agency Project on Human
Trafficking
In The Greater Mekong Sub-region
(UNIAP)

ลงนาม .....
(นางสาวสุพัตรา ชัดติยะอารี)
F.X.B. Foundation

ลงนาม .....
(นางสายสุรี จุติกุล)
ประธานคณะกรรมการประสาน
การแก้ไขปัญหาค้าเด็กและหญิง

ลงนาม .....
(นางศรีศักดิ์ ไทยอารี)
ประธานคณะกรรมการประสานงานเรื่องเด็ก
ต่างชาติ

ลงนาม .....
(นางศิริพร สะโครบานีค)
เครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหา
การค้าหญิงและเด็ก